Dr hab. Elżbieta Zuzańska-Żyśko, prof. UŚ Sosnowiec, 25.08.2023 r.
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytet Śląski w Katowicach
41-200 Sosnowiec ul. Będzińska 60

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr inż. Katarzyny Pietrzyk
pt. **Ocena jakości przestrzeni publicznych w historycznie ukształtowanych zabytkowych centrach małych miast Warmii i Powiśla**
Promotor: dr hab. inż. Agnieszka Szczepańska, prof. UWM
Promotor pomocniczy: dr inż. arch. Marek Zagroba
(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)

Recenzowana rozprawa doktorska jest usytuowana w studiach miejskich poświęconych problematyce historycznie ukształtowanych przestrzeni publicznych małych miast Warmii i Powiśla. Jest to ważne zagadnienie, zwłaszcza w województwie warmińsko-mazurskim, które charakteryzuje się małą gęstością sieci osadniczej i stosunkowo niewielką liczbą ludności w Polsce. Małe miasta pełnią tu ważną rolę centrów społeczno-gospodarczych dla otaczających obszarów wiejskich oraz funkcje turystyczne ze względu na piękno krajobrazu i bogactwo przeszłości historycznej. Są także istotnym elementem zrównoważonego rozwoju. Małe miasta i ich przestrzeń publiczna wydają się być zatem ważnym problemem badawczym. Można nawet stwierdzić, że są one niedostatecznie zbadane w związku z koncentracją uwagi naukowców na miastach większych – powiatowych, wojewódzkich, czy dużych ośrodkach metropolitalnych.

Niewątpliwie zachętą do podjęcia tego typu studiów są przemiany, jakie zaszły w Polsce w związku z transformacją systemową. Ukazała ona atrakcyjność tego typu ośrodków, jak i możliwości podniesienia jakości przestrzeni publicznych dzięki różnym programom krajowym (rewitalizacja), czy środkom pochodzącym z Unii Europejskiej, które z kolei mogą stanowić nowy impuls rozwojowy dla małych miasta i obszarów położonych peryferyjnie. Zatem podjęty temat w rozprawie doktorskiej pt. „Ocena jakości przestrzeni publicznych w historycznie ukształtowanych zabytkowych centrach małych miast Warmii i Powiśla" wydaje się być bardzo aktualny i w pełni uzasadniony w sensie naukowym.

Trzeba podkreślić, że to złożone przedsięwzięcie badawcze było dużym wyzwaniem. Recenzowana praca jest bardzo obszerna, obejmuje 343 strony, w tym wykaz 736 pozycji literatury oraz 65 tabel i 96 rycin. Autorka przedstawiła cele badawcze i ich uzasadnienie, logicznie przeprowadziła całe postępowanie badawcze, opisując zebrane wyniki badań.

Rozprawę Pani mgr inż. Katarzyny Pietrzyk można ocenić w czterech aspektach: teoretyczno-metodologicznym, metodycznym, empiryczno-poznawczym i aplikacyjnym.

Teoretyczno-metodologiczny aspekt rozprawy

W płaszczyźnie teoretyczno-metodologicznej opiniowana praca składa się z sześciu rozdziałów, literatury, spisu tabel, rycin i załączników. W pracy przedstawiono cel główny oraz sześć celów szczegółowych.

Założonym celem pracy (s. 16 i 17) jest opracowanie metodyki określania jakości przestrzeni publicznych w zabytkowych centrach małych miast Warmii i Powiśla. Jest to zatem cel metodyczny. Został on przez Autorkę udowodniony, co znalazło odzwierciedlenie w rozdziale czwartym i piątym. W pracy nie wskazano celu poznawczego ani aplikacyjnego, ale w rzeczywistości rozdział piąty nawiązuje do ich zakresu.

W pracy postawiono hipotezę badawczą, która zakłada, że jakość przestrzeni publicznych centrum małych miast odzwierciedla jakość centrum oraz jakość życia mieszkańców ośrodka miejskiego. Ma ona zastosowanie dla badanego obszaru, ale nie zawsze do małych miast w Polsce, ponieważ niektóre ośrodki wyspecjalizowane np. turystyczne lub posiadające dobrze rozwiniętą sferę gospodarczą (np. ekonomiczną) albo położone w strefach podmiejskich dużych miast, odznaczają się względnie wysoką jakością życia, ale nie zawsze wysoką jakością przestrzeni publicznych w centrum, z różnych przyczyn. Jednak na obronę powyższego założenia Autorka postawiła trzy hipotezy pomocnicze, które w toku badań udowodniono.

Wskazano zakres przestrzenny badań, którym była grupa pięciu miast, takich jak: Morąg i Pasłęk na Powiślu oraz Orneta, Lidzbark Warmiński i Reszel na Warmii (podrozdział 1.3). W rozdziale czwartym szczegółowo wskazano kryteria takiego wyboru. Zakres przestrzenny rozbudowano w rozdziale trzecim o tło historyczne i sieć osadniczą regionu. Określono także zakres czasowy pracy na lata 2022-2023, opisując wieloletni i długotrwały proces konstrukcji narzędzia badawczego, jakim była tabela oceny jakości przestrzeni publicznych.

Praca ma wymiar statyczny, co wynika z toku postępowania badawczego - analizy tabeli (tab. 4.2, s. 115), która była podstawowym materiałem źródłowym przy ocenie przestrzeni publicznych oraz przeprowadzonych ankiet.

Weryfikacja założeń badawczych znajduje odzwierciedlenie w kolejnych rozdziałach rozprawy, które mają swoje uzasadnienie w postawionych celach badawczych. Rozdział pierwszy przedstawia wprowadzenie w temat rozprawy, cel, przedmiot, hipotezy. W rozdziale drugim dokonano przeglądu literatury, w tym koncepcję przestrzeni publicznych. Ten rozdział liczy aż 49 stron. Rozdział trzeci naświetla zakres badań. Opisuje równie region warmińsko-mazurski w ujęciu historycznym, uwzględniając strukturę sieci osadniczej oraz krainę Warmii i Powiśla. Geneza regionu jest ciekawie opisana i ukazuje jego specyfikę, ale charakterystyka województwa i ujęcie historyczne Warmii i Mazur są za obszerne (podrozdział 3.4 i 3.5 liczy aż 16 stron, a cały rozdział 25 stron).

Bardzo obszernym fragmentem pracy jest także rozdział czwarty określony jako metodyka. Ta część zajmuje aż 42 strony. Składa się z pięciu rozbudowanych podrozdziałów. Metodyka pracy jest opisana dopiero na 100 stronie pracy.

Szczegółowy opis wynika z żarliwości badawczej badaczki, ale obszerność zaprezentowanych treści powoduje zatracenie jego idei. Opisany pełny proces analityczny, z jednej strony miał za zadanie uzasadnić cel metodyczny, z drugiej jednak wprowadził niewielki chaos w zakresie powtórzeń treści dotyczących małych miast, ich kryterium i pojęcia przestrzeni publicznej (np. 4.2.1 to powtórzenie treści z podrozdziału 2.2; 4.2.2 pojęcie miasta historycznego można było zawrzeć w 2.1 lub 2.3; przestrzenie publiczne 4.2.4 w podrozdziale drugim 2.5). Wymieszane są także założenia metodologiczne i zastosowane metody. Rozdział czwarty został zbyt późno opisany, powinien on być przedstawiony wcześniej. Natomiast w rozdziale drugim można było wydzielić osobny rozdział „Koncepcji przestrzeni publicznych", a pominąć podrozdział 2.4.1, który nie wiąże się bezpośrednio z tematem pracy i generuje dużo literatury.

Najobszerniejszy fragment pracy to rozdział piąty, który obejmuje aż 110 stron. On również powinien być podzielony na dwie części – na ocenę jakości przestrzeni publicznych i wyniki badań ankietowych. Ostatni rozdział analityczny - szósty to podsumowanie i wnioski. Nawiązują on do głównego celu pracy. Zawiera również treści poznawcze oraz aplikacyjne. W spisie treści występuje dwa razy określenie „podsumowanie" w podrozdziale 5.3.2 i rozdziale 6.

Istotnym osiągnięciem mgr inż. Katarzyny Pietrzyk w warstwie teoretyczno-metodologicznej jest zastosowanie koncepcji małego miasta, w tym typu miasta historycznego i jego cech charakterystycznych w kontekście zabytkowego centrum. W ciekawy sposób opisano i sklasyfikowano także przestrzenie publiczne nadając im istotna rangę związaną z jakością życia. Także schemat postępowania badawczego zastosowany przez Autorkę jest dużym wyzwaniem, wpisującym się w konceptualizację metod zarówno terenowych, jakościowych, jak i aplikacyjnych.

Aspekt metodyczny

Metody pracy i wynikające z tego materiały źródłowe, Autorka opisuje w rozdziale czwartym. Metodyka nawiązuje do trzyetapowego badania, w którym 1) zastosowano tabelę oceny jakości przestrzeni publicznej dla każdego z badanych miast, 2) następnie przeprowadzono badania ankietowe na próbie 500 respondentów oraz 3) dokonano próby stworzenia aplikacji online na temat przestrzeni publicznych.

Ten sposób postępowania wydaje się logiczny. Dokonano wyboru miast do badania. Ustalono kryteria delimitacji ich centrów. Były to: mury miejskie, pierwotne granice, aspekt przyrodniczy – ukształtowanie terenu, historyczna tkanka urbanistyczna, strefy historyczne oraz pomocniczo granice działek ewidencyjnych. Następnie określono cechy przestrzeni publicznych. W tym miejscu dyskusyjne wydają się stworzenie osobnych cech dla parków i terenów zielonych, zresztą jedne i drugie zawierają się w terenach rekreacyjnych z punktu widzenia pełnionych funkcji. Natomiast nie wydzielono choćby jednej kategorii przestrzeni publicznej usługowej np. gastronomicznej, handlowej czy administracyjnej (instytucjonalnej). Tego typu przestrzenie (obiekty aktywności gospodarczej) w istotny sposób wpływają na poziom i jakość życia oraz na funkcje miastotwórcze. Co prawda wykraczają one poza funkcje

kulturowe, czy symboliczne ale są istotną cechą funkcjonalno-przestrzenną i łączą obiekty historyczne z potencjalną funkcją turystyczną i innymi funkcjami centrotwórczymi. Po dokonaniu wyboru cech przestrzeni publicznej, które Autorka nazywa kategoriami, stworzono kartę ośrodka miejskiego opisując podstawowe cechy małego miasta, w której uwzględniono kilkanaście elementów zarówno przyrodniczych, historycznych, architektonicznych, społecznych i gospodarczych. Kolejnym etapem oceny przestrzeni publicznej było stworzenie macierzy danych w formie tabeli, która uwzględniała pięć typów ładu: urbanistyczno-architektoniczny, funkcjonalny, psychospołeczny, estetyczny i ekologiczny. Z tabeli 4.2 wynika, że ład funkcjonalny to w rzeczywistości dostępność infrastrukturalna. Na 13 cech – elementów składowych, jak nazywa je Autorka, tylko dwie pełnią rolę funkcjonalną. Nie wskazano żadnych cech gospodarczych związanych z jakąkolwiek aktywnością i funkcjami. Zastosowano co prawda pojęcia funkcji centrotwórczych i użyteczności publicznej, ale te cechy są pojęciem tak ogólnym, że trudno je zidentyfikować. W tej części wymieszane są trzy elementy: założenia metodyczne, teoretyczne i metodologiczne i dlatego jest ona słabo czytelna. Ogólnie Autorka używa za dużo słów (ład przestrzenny, komponenty, elementy składowe i własności negatywne i pozytywne), opis jest nieco nieczytelny. W przypadku próby publikacji tego zagadnienia, sugeruje się skrócenie i uczytelnienie terminologii. Skonstruowany wskaźnik oceny wydaje się dobrym narzędziem badania, ale jego złożona procedura opisowa utrudnia jego użyteczność.

W podrozdziale ocena jakości przestrzeni publicznych (5.3) powstaje zapytanie, po pierwsze dlaczego różne miasta mają inne przedziały klasowe dla centralnych przestrzeni publicznych? Przykładowo Reszel ma sześć klas - przedziałów (I-VI), a klasa IV mieści się w granicach 66-75%, z kolei w Ornecie klasa IV mieści się w innych granicach w przedziale 62-71%, a Morąg (klasa IV) w przedziale 55-63%? Drugą wątpliwość budzi skala procentowa klas oceny przestrzeni na mapach (rys. 5.26, 5.28, 5.30, 5.32, 5.34). Taki zapis oceny przestrzeni - np. 47-55% jest kompletnie nieczytelny. Procentom należałoby nadać nazwę np. o bardzo niskiej, niskiej, przeciętnej, wysokiej i bardzo wysokiej jakości, tym bardziej, że klasy różnią się między miastami, więc jest to nieporównywalne.

Trzecim etapem oceny jakości przestrzeni publicznej było opisane narzędzie online, zostało ono nazwane w rozprawie aplikacją (s. 137). Opisuje ona sześć kroków, dzięki którym może wybrać małe miasto i w końcowym etapie ocenić przestrzeń publiczną na podstawie zaznaczonych elementów. Autorka wykazała się pomysłowością, przy jej tworzeniu. Wersja demonstracyjna uniemożliwia jednak jej zastosowanie i sprawdzenie, dlatego trudno określić jej poprawność działania. Co prawda zaznaczono, że planuje się rozbudować to narzędzie i zbudować je na serwerze, do którego Autorka będzie miała prawa licencyjne. W związku z faktem, że nie można się zalogować na podany adres, a link do witryny nie działa, narzędzie to nie będzie podlegać ocenie.

Osobną grupę stanowią badania ankietowe, które Autorka szczegółowo opisała w podrozdziale 4.6. Ponieważ, jest to inny typ analizy jakościowej, ta

problematyka winna być ujęta w osobnym rozdziale. Przebadano 500 osób, a kwestionariusz zawierał 20 pytań i był podzielony na sześć bloków. Wzór ankiety zamieszczono w tekście pracy (s. 148-151), podczas gdy powinien on znajdować się na końcu rozprawy w załączniku. Sama idea ankiety jest bardzo ciekawa. Otrzymane wyniki w końcowej części pracy częściowo pokryły się z oceną jakości przestrzeni publicznej na podstawie pierwszej metody - tabeli skonstruowanej we wcześniejszym etapie badań. Niewielkie zastrzeżenia budzą niektóre pytania, jak np. 9 i 10, gdzie nie dano możliwości respondentowi wskazania kategorii „inne". Autorka założyła, że tylko sześć typów przestrzeni może brakować w badanych małych miastach (ulica, plac publiczny, wnętrze urbanistyczne, park, teren rekreacyjny teren zieleni) i tylko je można przekształcać lub modernizować.

Zatem podsumowując aspekt metodyczny pracy, stwierdza się, że chociaż Autorka wykazał się dużą pomysłowością w realizacji metodologicznej, to sama metodyka pracy, została opisana wielowątkowo, co utrudnia syntetyczny sposób jej postrzegania. W przypadku publikacji danych należałoby zebrać te wszystkie elementy metodyczne, uporządkować i opisać w sposób bardziej czytelny.

Niemniej wyniki badań, pozwalają na stwierdzenie, że Autorka wykazała się dużym zaangażowaniem i wkładem pracy w aspekcie metodycznym oraz logiką badawczą. Mimo przedstawionych mankamentów, stwierdza się, że zestaw użytych metod, w tym zbierania i prezentacji danych, ich przetwarzania jest w pełni wystarczający.

Aspekt empiryczno-poznawczy

W rozdziale drugim zaprezentowano pojęcie miasta w świetle różnych podejść. Chociaż przytoczone definicje są różnorodne i poprawne, a przegląd literatury liczy ponad 700 pozycji, to w pracy brakuje starszych prac badaczy – geografów społeczno-ekonomicznych, który kształtowali podwaliny pod współczesne badania osadnictwa miejskiego w Polsce. Z miejskiej szkoły łódzkiej nie zacytowano żadnej pracy Stanisława Liszewskiego – autora licznych artykułów małych miast, współautora Wielkiej Encyklopedii Geografii Osadnictwa i redaktora podręcznika o miastach – „Geografii urbanistycznej", Anity Wolaniuk badającej śródmieścia, badań morfologicznych centrum Barbary Liszewskiej z ośrodka wrocławskiego, prac Danieli Szymańskiej prekursorki badań współczesnej problematyki małych miast oraz autorki między innymi „Geografii osadnictwa", czy prac Wiesława Maika. Jest też lista badaczy nowego pokolenia. Niektórzy z nich zostali ujęci w wykazie literatury, ale warto wymienić tu wieloletnich organizatorów cyklicznych konferencji małych miast Bartosza Bartosiewicza i Tadeusza Marszała z Łodzi oraz Krystiana Heffnera z zespołem z Katowic. W tym miejscu pragnę nadmienić, że współcześnie naukowcy w Polsce, zwłaszcza młode pokolenie (chociaż nie tylko), korzystają w większości z pdfów – artykułów wygooglowanych na ekranie komputera. Ale chociaż weszliśmy w erę cyfryzacji to warto przypomnieć, że w polskiej literaturze z zakresu osadnictwa miejskiego jest wiele wspaniałych monografii geograficznych z zakresu miast, w tym małych miast dostępnych także w tradycyjnej formie drukowanej - papierowej.

Natomiast bogatą literaturę zaprezentowano w pracy opisując historię sieci osadniczej na przykładzie Warmii i Mazur (2.4.2). Widać dużą wiedzę i znajomość problematyki regionalnej. Istotnym osiągnięciem doktorantki jest także ujęcie problematyki małych miast Warmii i Powiśla pod kątem oceny przestrzeni publicznych. Problem jest oparty na głębokiej analizie literatury przedmiotu, jak i wnikliwej analizie empirycznej. Odwołując się do koncepcji przestrzeni publicznych, Autorka ukazała ich wieloaspektowe znaczenie kulturowe, symboliczne, użytkowe itd. Jednak w tym miejscu można polemizować z niektórymi zacytowanymi definicjami, na przykład na stronie 57, że „miejska przestrzeń publiczna może być rozumiana jako obszar dostępny, przyciągający, estetyczny.... w którym ludzie czują się bezpieczni". Nie zawsze jest to możliwe..., przestrzenie publiczne często mają też swoje „ciemne strony" - biedę, wykluczenie społeczne, czy niedoinwestowanie.

Osiągnięciem poznawczym Autorki jest określenie granic centrum wybranych miast historycznych. Wizualizacja kartograficzna posiada jednak pewne mankamenty. W tym miejscu warto zaznaczyć, że żadna z zaprezentowanych map, wykonanych przez Autorkę lub „zaciągnięta" z różnych geoportali nie posiada skali. Dlatego trudno jest porównać poszczególne miasta na przykład według wielkości na podstawie wydzielonych granic.

W każdym z badanych miast wyznaczono granice i typy przestrzeni publicznych. Wymagało to dużego zdyscyplinowania terminologicznego i z pewnością było dużym wyzwaniem. W celu uczytelnienia wizualizacji map proponuje się w przyszłości obok numeracji zastosować odpowiedni kolor funkcjonalny. Obecnie naniesione na mapie numery są trudno identyfikowalne z tabelą; gdyby np. na mapie miasta Orneta przestrzeń nr 22 zaznaczono na zielono, od razu czytelnik zidentyfikował typ przestrzeni – w tym przypadku tereny rekreacyjne (rysunek 5.21, s. 173). W obecnej formie trzeba przejrzeć całą numerację tabeli aby to sprawdzić. Zastosowanie kolorów uczytelniłoby prezentowane typ przestrzeni publicznych na mapach.

Osobną grupę badań przeprowadzono w terenie za pomocą ankiet. Pozwoliły one na poznanie opinii lokalnej społeczności na temat jakości życia w historycznych przestrzeniach publicznych małych miast Warmii i Mazur. Co prawda w podrozdziale 5.6 porównano wyniki „metodą tabeli" z kwestionariuszem oceny, ale brakuje syntezy tych badań i najważniejszych wniosków. Analiza jest bardzo szczegółowa, a konstrukcja opisanych wyników jest mało czytelna. Ocena jakości przestrzeni na poziomie średnim, niewiele mówi o przestrzeniach publicznych małych miast w opinii mieszkańców.

Osiągnięciem poznawczym Autorki w końcowym etapie rozprawy była identyfikacja przestrzeni publicznych w historycznych centrach małych miast Warmii i Powiśla oraz ich podział na typy. Według badań wydzielono 182 przestrzenie, w których zdecydowanie dominują ulice (47%) oraz wnętrza urbanistyczne (20%) rozumiane jako place otoczone zabudową miejską z obiektami małej architektury (s. 65). Przestrzenie poddano ocenie w dwóch ujęciach – „metodą tabeli" oraz według opinii ludności lokalnej. Co prawda nie zawsze zaprezentowane metody ukazują

zgodność w postrzeganiu jakości przestrzeni, ale osiągnięciem pracy jest wskazanie przestrzeni o najwyższej i najniższej jakości oraz fakt, że poszczególne miasta charakteryzują się ich różnorodnością, zarówno w zakresie ilościowym, jak i jakościowym.

Zaprezentowany materiał dowodzi, iż Doktorantka podjęła się rozwiązania trudnego problemu badawczego, który jest wieloaspektowy i o złożonym podłożu teoretyczno-koncepcyjnym. Wyniki świadczą, że potrafi przeanalizować i porównać materiał źródłowy, dokonać stosownych zestawień danych i je zinterpretować. Co więcej posiada umiejętność odniesienia wyników badań do koncepcji teoretycznych. A zatem wydaje się, że opanowała ona warsztat charakterystyczny dla poziomu dysertacji doktorskiej.

Aspekt aplikacyjny pracy

Rozprawa doktorska posiada także wymiar aplikacyjny, chociaż Autorka go nie wskazała jako celu pracy. Rezultaty badawcze ukazują możliwość zastosowania wyników badań w praktyce – w polityce miejskiej małych ośrodków Powiśla i Warmii. Diagnoza jakości przestrzeni publicznej jest istotną składową rozwoju gospodarczego, np. funkcji turystycznej na bazie historycznych obiektów, czy innych walorów krajoznawczych.

Autorka częściowo ukazała aspekt aplikacyjny pracy także poprzez próbę stworzenia narzędzia online do badania i zarządzania małym ośrodkiem. Pokazała nowe możliwości rozwoju strategicznego przed jakimi stoją małe miasta. Aplikacje internetowe są dobrze znanym narzędziem „smart" w dużych ośrodkach, zwłaszcza turystycznych obszarach metropolitalnych, ale nawet w małych miastach Warmii i Powiśla mogłyby być wykorzystane do różnego typu badań lub sterowania procesami miejskimi w skali lokalnej. Mankamentem aplikacji online, w chwili złożenia i opiniowania przedmiotowej pracy, jest brak jej weryfikacji praktycznej. Nie można sprawdzić wersji demonstracyjnej, niemniej pomysł jest bardzo ciekawy i może być przedmiotem dalszych badań w przyszłości.

Podsumowując, przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska ma wiele zalet, niemniej w aspekcie teoretyczno-metodologicznym, metodycznym i empiryczno-poznawczym, niektóre kwestie mogą być dyskusyjne i wprawiają w polemikę naukową. I tak:

1. Na stronie 23 przytoczono definicję miasta w ujęciu Komisji Europejskiej we współpracy z OECD. Jak ta definicja ma się do obszaru badań w przedmiotowej rozprawie?
2. Nasuwa się pytanie w związku z deklaracją Autorki, iż praca dotyczy wyłącznie przestrzeni publicznych otwartych (s. 56). Zatem, jak należy rozumieć przestrzenie publiczne zamknięte i przestrzenie wewnętrzne? Czy przestrzeń publiczna może być prywatna i czy ma to miejsce w badanych ośrodkach?

3. Zastanawiające jest, czy są jakieś prawidłowości w wielkości badanych małych miast według powierzchni centrum przestrzeni publicznych (dotyczy podrozdziału 5.1.3), czy są one podobne, czy różne wielkościowo?
4. Czy zdaniem Autorki obiekty usługowe są, czy nie są, częścią przestrzeni publicznej. Jeśli są, dlaczego nie uwzględniono ich w badaniu?

Krótkiej dyskusji wymaga także aspekt metodyki kartograficznej. W pracy znajduje się wiele map wykonanych przez Autorkę. Z reguły są one bardzo estetyczne, ale z kartograficznego punktu widzenia należy wymienić mankamenty, w celu wyeliminowania ich w przyszłości, jak na przykład:
- brak skali;
- rys. 3.3 brak zaznaczenia badanych miast;
- rys. 3.4 i 3.7 zbyt małe, nieczytelne czcionki;
- rys. 3.7 nieprawidłowe przedziały ludnościowe w legendzie; jeśli bada się małe miasta do 20 tys. to należy stosować przedziały zgodne z opisywanym tekstem (kryteriami) do 5 tys., 5-10, 10-20 lub 10-15 i 15-20 tys., a nie przypadkowe przedzały legendy dzielące miasta według liczby ludności od 16 do 170 tys. (s.90);
- rys. 3.7 brak badanych miast na mapie;
- nieczytelne kolory na wykresach (przykładowo 5.35, s. 20) np. Orneta i Reszel są nie do odróżnienia, a na rysunkach (mapach) rys. 5.26, 5.28, 5.30, 5.32, 5.34 - kolory zlewają się i jakość przestrzeni jest trudna do identyfikacji;
- brak podpisu skali pionowej na wykresach słupkowych, nie wiadomo czy to są liczby, czy %;
- niekompletna skala pozioma na wykresie 5.45, brak kategorii bardzo niski;
- niezrozumiała legenda - wykres 5.62 (wartość 0, wartość 1, wartość 2 itd.).

W przypadku publikacji proponuje się zrezygnować z określenia „rysunek" i zastosować uniwersalne określenie „rycina". To pojęcie wydaje się bardziej adekwatne dla prac geograficznych przy prezentacji map, planów miast, ale także wykresów, schematów, czy modeli. Ponadto w pracach geograficznych pojęcie „przestrzeń" jest rozumiana jako otaczający nas obszar, dlatego proponuje się unikać frazy „na przestrzeni lat" i stosować raczej „ w okresie", „w latach". Warto też podjąć próbę uczytelnienia podpisów niektórych rysunków i tabel.
Mimo, iż praca dotyczy przestrzeni publicznych zabytkowych centrów małych miast, nie zamieszczono w niej ani jednego zdjęcia ukazującego choćby niewielki, wybrany fragment fizjonomii przestrzeni badanych ośrodków. Z kolei opracowanie bibliograficzne jest poprawne i nie budzi zastrzeżeń, z wyjątkiem wyżej opisywanej kwestii cytowania ważnych geograficznych prac uznanych badaczy oraz zbyt dużej liczy pozycji. Na zakończenie warto zwrócić uwagę na techniczną stronę pracy, która jest bardzo estetyczna, aczkolwiek niektóre fragmenty wymagają uczytelnienia stylistycznego z uwagi na „skomplikowany styl pisarski" Autorki, zwłaszcza w części metodycznej i ankietowej.

Wniosek końcowy

Analiza pracy doktorskiej mgr inż. Katarzyny Pietrzyk pozwala stwierdzić, że zostały w niej spełnione warunki zgodne z zapisami Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku art. 187 pkt. 3 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2023 poz. 742). Stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i wnosi nowe treści poznawcze w problematykę małych miast i ich historycznych przestrzeni publicznych. Autorka udowodniła, że posiada wiedzę z zakresu podjętej problematyki. Tym samym wnosi istotny wkład w dyscyplinę geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej oraz do dyskusji o rozwoju małych miast w Polsce - w województwie warmińsko-mazurskim, zwłaszcza na terenie Warmii i Powiśla. W pracy Autorka udowodniła umiejętność samodzielnego przeprowadzenia pracy naukowej, formułowania problemu badawczego i jego rozwiązania.

Uważam, że recenzowana praca doktorska mgr inż. Katarzyny Pietrzyk spełnia ustawowe wymagania stawiane pracom doktorskim i wnoszę do Rady Naukowej Dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie o dopuszczenie doktorantki do dalszych etapów postępowania przewodu doktorskiego.

Dr hab. Elżbieta Zuzańska-Żyśko, prof. UŚ

Signed by /
Podpisano przez:

Elżbieta
Zuzańska-Żyśko
Uniwersytet Śląski

Date / Data:
2023-08-25 12:22